



02.06.2020

Asia/8

## § 332

### Kaupunkiympäristölautakunnan esitys kaupunginhallitukselle yhteistoimintasopimusten tekemiseksi Helen Oy:n ja Helen Sähköverkko Oy:n kanssa

HEL 2020-006038 T 00 01 06

#### Esitys

Kaupunkiympäristölautakunta esitti kaupunginhallitukselle, että

- hyväksyy liitteenä 1 olevan Helen Oy:n ja liitteenä 5 olevan Helen Sähköverkko Oy:n kanssa tehtävän yhteistoimintasopimuksen,
- oikeuttaa kaupunkiympäristön toimialajohtajan allekirjoittamaan edellä mainitut yhteistoimintasopimukset, ja
- kumooa nykyisten Helen Oy:n ja Helen Sähköverkko Oy:n johtosiirtojen kustannusjakoa koskevan päätöksensä 5.5.1997 § 805.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja  
Mikko Aho

Lisätiedot

Eva-Lisa Karlsson, projektinjohtaja, puhelin: 310 64387  
eva-lisa.karlsson(a)hel.fi

#### Liitteet

- 1 Yhteistoimintasopimus Helen Oy
- 2 Sopimuksen liite 1 Helen Oy
- 3 Sopimuksen liite 2 Helen Oy
- 4 Sopimuksen liite 3 Helen Oy
- 5 Yhteistoimintasopimus Helen Sähköverkko Oy
- 6 Sopimuksen liite 1 Helen Sähköverkko Oy
- 7 Sopimuksen liite 2 Helen Sähköverkko Oy
- 8 Sopimuksen liite 3 Helen Sähköverkko Oy
- 9 Taustamuistio
- 10 Kh päätös 5.5.1997 § 805

#### Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

#### Otteet

##### Ote

Helen Oy

##### Otteen liitteet

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Liite 1



Helen Sähköverkko Oy

Liite 2  
Liite 3  
Liite 4  
Liite 9  
Liite 10  
Esitysteksti  
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano  
Liite 5  
Liite 6  
Liite 7  
Liite 8  
Liite 9  
Liite 10

## Esitysehdotus

Esitys on ehdotuksen mukainen.

## Tiivistelmä

Yhteistoimintasopimuksella sovitaan menettelytavoista, oikeuksista ja velvollisuuksista, jotka liittyvät Helen Oy:n ja Helen Sähköverkko Oy:n johtojen, laitteiden ja rakennelmien sijoittamiseen, rakentamiseen ja ylläpitoon kaupungin omistamilla tai hallinnoimilla yleisillä alueilla. Yhteistoimintasopimuksella sovitaan myös edellä mainittujen laitteiden siirtämisestä ja siirrosta aiheutuvien kustannusten jakamisesta kaupungin ja kunkin yrityksen välillä.

## Esittelijän perustelut

Yhteistoimintasopimuksella tavoitellaan kaupungin ja Helen Oy:n sekä Helen Sähköverkko Oy:n välisen yhteistoiminnan sujuvoitumista sekä kustannushallinnan ennakoitavuuden lisääntymistä.

Yhteistoimintasopimus toimii varsinaisten, hankekohtaisesti laadittavien sijoitussopimusten taustasopimuksena. Vuonna 2019 Helen Oy:n kanssa tehtiin 157 ja Helen Sähköverkko Oy:n kanssa 217 yhtiöiden rakenteita koskevaa sijoitussopimusta. Taustasopimus vähentää sopimuskohtaista käsittelyaikaa ja sujuvoittaa siten hankekohtaisten sopimusten käsittelyä merkittävästi.

Laitteiden siirtämisestä ja siirrosta aiheutuvien kustannusten jakamisesta neuvotellaan lähes jokaisen katuhankeeseen yhteydessä. Yhteistoimintasopimuksessa sovittu yhtenäinen menettely sujuvoittaa katuhankeiden etenemistä, sillä se mahdollistaa siirtojen tekniseen toteuttamiseen liittyvän vastuunjaon määrittelyn sekä siirrosta aiheutuvien



kustannusten kohdentumisen ennakkoinnin kaupungin ja yritysten osalta.

Yhteistoimintasopimuksen perusteella myös esirakentamisessa teknisen toteuttamisen vastuunjako sekä kaupungille aiheutuvien kustannusten arviointi voidaan tehdä yhteistoimintasopimusten perusteella hankekohtaisen neuvottelun sijaan. Tämä sujuvoittaa asuntotuotantoprosessia erityisesti täydennysrakentamiskohteiden osalta, joissa rakenteiden siirtoja on merkittävässä määrin.

#### Tausta

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 161 §:n mukaan yleisen alueen omistaja on velvollinen sallimaan yhdyskuntaa tai kiinteistöä palvelevan johdon sekä siihen liittyvien vähäisten laitteiden, rakennelmien ja laitosten sijoittamisen omistamalleen alueelle. Telekaapeleiden ja -laitteiden osalta vastaava oikeus on asetettu sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 229 §:ssä.

Kaupunginhallitus (Khs) on edellisen kerran päättänyt nykyisten Helen Oy:n ja Helen Sähköverkko Oy:n johtosiirtojen kustannusjaosta päätöksellä 5.5.1997 § 805 (liite 9). Tämän päätöksen sisältöä on nyt solmittavissa yhteistoimintasopimuksissa täsmennetty mm. yksilöimällä johtojen sijoittamisen ehtoja sekä määrittelemällä tarkemmin johtojen siirrosta aiheutuvien kustannusten jakautuminen yrityksen ja kaupungin välillä.

Nyt solmittavat yhteistoimintasopimukset tekevät aiemman kaupunginhallituksen päätöksen tarpeettomaksi, joten se esitetään kumottavaksi.

Yhteistoimintasopimus huomioi myös yhteisrakentamisesta tehdyn sopimuksen (Khs 19.12.2016 § 1150, Yhteinen kunnallistekninen työmaa (YKT) -sopimus) kannustaen osaltaan yrityksiä osallistumaan yhteisrakentamishankkeisiin. Yhteisrakentamishankkeisiin osallistuminen vähentää erillisten katutöiden määrään ja niistä aiheutuvia häiriöitä.

Yhteisen kunnallisteknisen työmaan toimintaperiaatteilla ja sitä koskevalla sopimuksella on tarkoitus edistää ja edesauttaa sujuvaa yhteistyötä ja kustannustehokasta toimintaa sopijaosapuolten välillä sovittamalla erillishankkeet yhteisesti toteuttaviksi sekä vähentää kaivuhaittoja ja lyhentää toteutusajoja. YKT-sopimuksessa ovat osapuolina Helsingin kaupunki (kaupunkiympäristön toimiala sekä Helsingin kaupungin liikenneliikelaitos), Helen Oy, Helen Sähköverkko Oy, Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä HSY, Elisa Oyj, DNA Oyj, Telia Oyj, Auris Kaasunjakelu Oy sekä Cinia Oy.



Kuntaliitto sekä Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry ovat julkaisseet vuonna 2006 laatimansa mallin kunnan ja teleyrityksen yhteistoimintasopimuksesta. Helsingin kaupunki on tehnyt tähän malliin pohjautuvat yhteistoimintasopimukset (Khs 28.1.2013 § 133) merkittävimpien Helsingissä toimivien teleoperaattoreiden kanssa (DNA Oyj, Elisa Oyj ja Telia Finland Oy).

Vesihuoltoverkoston rakenteita koskeva yhteistoiminta on määritelty Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän (HSY) ja sen jäsenkuntien välisessä puitesopimuksessa (Khs 22.9.2014 § 964).

Kaasunjakeluverkostoa koskeva yhteistoiminta on määritelty Kaupunkikaasu Oy:n kanssa solmitussa kaasunjakeluverkoston ylläpitämistä koskevassa sopimuksessa (Khs 8.6.2015 § 611).

Kuntaliiton ja energia-alan keskusjärjestön Energiateollisuus ry:n kesken on neuvoteltu energiaverkkoja koskevasta yhteistoimintasopimusmallista. Neuvottelujen tuloksena ei ole päästy yhteisymmärrykseen mallisopimuksesta. Kuntaliitto ja Energiateollisuus ry julkaisivat 8.3.2018 yleisohjeistuksen yhdyskuntaa palvelevien johtojen sijoittamisesta.

Helen Oy:n ja Helen Sähköverkko Oy:n kanssa nyt solmittavan yhteistoimintasopimuksen pohjana on käytetty aiemmin solmittuja yhteistoimintasopimuksia huomioiden energiaverkkoja koskevat tekniset erot sekä lainsäädännön eroavuudet.

#### Sopimusneuvottelut

Sopimusneuvottelut Helen Oy:n ja Helen Sähköverkko Oy:n kanssa solmittavien yhteistoimintasopimuksen tekemiseksi on aloitettu toukuussa 2018. Kaupunkiympäristön toimiala on toiminut asiassa aloitteentekijänä. Yhteistyössä Helen Oy:n ja Helen Sähköverkko Oy:n kanssa on päästy yhteisymmärrykseen sopimusten sisällöstä ja niiden allekirjoittamisesta.

Kaupunkiympäristön toimiala on konsultoinut asiassa kaupunginkanslian talous- ja konserniohjausta. Talous- ja konserniohjauksella ei ole huomauttamista yhteistoimintasopimukseen.

Kaupunkiympäristön toimiala on tiedottanut Helsingin kaupungin liikenneliikelaitokselle laadittavista yhteistoimintasopimuksista niiden valmistelun eri vaiheissa ja liikelaitokselle on varattu tilaisuus kommentoida asiaa.

#### Yhteistoimintasopimuksen sisältö



Yhteistoimintasopimuksella sovitaan oikeuksista, velvollisuuksista ja menettelytavoista, jotka liittyvät yritysten johtojen, laitteiden ja rakennelmien sijoittamiseen, rakentamiseen ja ylläpitoon. Lisäksi sovitaan laitteiden siirtämisestä ja siirrosta aiheutuvien kustannusten jakamisesta kaupungin ja kunkin yrityksen välillä.

Sopimus koskee yritysten omistamia laitteita, jotka ovat sijoitettuina tai joita sijoitetaan kaupungin omistuksessa tai hallinnassa oleville yleisille alueille.

Sopimuksen sisältö vastaa pääosin aiemmin solmittuja yhteistoimintasopimuksia sekä Kuntaliiton ja Energiategollisuuden laatimaa ohjeistusta. Ohjeistukseen nähden yhteistoimintasopimuksessa on täsmennetty joitakin yksityiskohtia kuten laitteiden sijaintitietojen tarkistamista sekä maanalaisten tilojen tavanomaisesta kunnallistekniikasta poikkeavaa rakentamista koskevia ehtoja.

Olellainen muutos aiempaan, kaupunginhallituksen vuonna 1997 tekemään päätökseen verrattuna on siirtokustannusten jakoa sekä niihin liittyvää ikävähennysten laskentaan koskevat periaatteet. Aiemmassa päätöksessä johtojen ylläpitäjien velvollisuus osallistua siirtokustannuksiin on yhdistetty vanhojen rakenteiden uusimisesta aiheutuvaan hyötyyn ja kustannusjako esitetty sovittavaksi tapauskohtaisesti. Yhteistoimintasopimuksessa vanhojen rakenteiden uusimisesta aiheutuva kustannus on sidottu vanhan rakenteen ikävähennykseen, jolloin tapauskohtainen neuvottelemisen kustannusjaosta ei ole enää tarpeen.

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107(1) mukaan jollei perussopimuksissa toisin määrätä, jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

Helen Oy:n ja Helen Sähköverkko Oy:n kanssa tehtävien yhteistoimintasopimusten valmistelun yhteydessä on arvioitu, sisältyykö niihin SEUT 107(1) artiklan mukaista valtioneutua. Yhteistoimintasopimuksella sovitaan sopimuksessa yksilöityjen laitteiden siirtämisestä ja siirrosta aiheutuvien kustannusten jakamisesta kaupungin ja kunkin yrityksen välillä. Julkisyhteisöjen toteuttamat taloudelliset transaktiot eivät anna etua, eivätkä näin ollen ole valtioneutua, jos niissä noudatetaan tavanomaisia markkinaehtoja (Komission tiedonanto valtioneutun käsitteestä 2016/C 262/01 kohta 74). Helen Oy ja Helen Sähköverkko Oy eivät saa yhteistoimintasopimuksesta SEUT 107(1) mukaista valtioneutua, koska yhteistoimintasopimuksen perusteella maksettavat korvaukset ovat markkinaehtojen mukaisia.



Keskeiset periaatteet siirtokustannusten jaon osalta ovat:

Ensimmäisen asemakaavan yleisten alueiden toteuttamisen vuoksi tehtävät olemassa olevien laitteiden siirrot yritys suorittaa omalla kustannuksellaan. Olemassa oleville runkolinjoille pyritään asemakaavassa varaamaan alue.

Muutoin kaupungin aloitteesta tehtävissä siirroissa yleisillä alueilla kustannukset jaetaan sopimuksessa mainitulla tavalla kaupungin ja yrityksen kesken. Kustannusjakoon vaikuttaa laitteiden ikä. Kaupungin osuus kustannuksista vähenee laitteiden iän kasvaessa. Eri laitetyypeille on määritelty oma ikävähennyskaavionsa. Ikävähennyksen määrittelyssä on huomioitu rakenteen keskimääräinen käyttöaika. Lisäksi sähköverkon rakenteiden osalta on huomioitu aikaistetusta investoinnista aiheutuvat kustannukset. Tästä johtuen Helen Oy:n ja Helen Sähköverkko Oy:n sopimuksissa ikävähennykset ovat erilaiset.

Mikäli kaupungin omistamalla yleisellä alueella olevia yrityksen laitteita joudutaan siirtämään muun kuin kaupungin aloitteesta, vastaa siirtoaloitteen tekijä kustannuksista. Yrityksen omasta aloitteesta aiheutuvista siirroista ja laitteiden kapasiteetin lisäyksistä aiheutuvista kustannuksista vastaa yritys. Jos laitteen sijoittamissopimus on tehty tilapäisenä, vastaa siirtokustannuksista yritys.

Lisäksi mikäli laitteen rakentamisesta on kulunut alle viisi vuotta ja yrityksellä on ollut laitteen rakentamisen aikana tiedossa laitetta koskeva tuleva siirtotarve, maksaa siirtokustannukset kokonaan yritys. Tällä kannustetaan yrityksiä osallistumaan YKT-sopimuksen mukaisiin yhteisrakentamishankkeisiin ja siten osaltaan vähentämään erillisten katutöiden määrään ja niistä aiheutuvia häiriöitä.

#### Yhteistoimintasopimuksen vaikutukset

Yhteistoimintasopimuksella sujuvoitetaan merkittävästi yhteistyötä sopimuskumppaneiden kanssa kaupunkiympäristön toimialan vastuulla olevissa sijoitussopimusten laadinnan, maankäytön suunnittelun ja kehittämisen sekä katujen ja yleisten alueiden suunnittelun ja rakentamisen prosesseissa.

Yhteistoimintasopimus tulee nopeuttamaan hankekohtaisten sijoitussopimusten käsittelyä ja toisaalta yritysten sijoitussopimuksen ehdot ovat vakioidut ja kunkin laitteen erityispiirteet huomioivat.

Sopimuksessa on määritelty maankäytön suunnittelun ja kehittämisen osalta menettelytavat, joihin osapuolet sopimuksella sitoutuvat. Kaupunkirakenteen tiivistyessä yhdyskuntaa palvelevalle tekniselle rakenteelle on yhä haastavampaa löytää tarvittavaa tilaa. Yhteistyö maan-



käytön suunnittelun kaikissa vaiheissa on teknisten laitteiden optimaalisen toiminnan varmistamiseksi ensisijaisen tärkeää. Kaavatalouden suunnittelun kannalta on myös tarpeen pystyä ennakoimaan tulevien siirtotarpeiden kustannuksia mahdollisimman realistisesti.

Kaupunkiympäristön toimialalla on käynnissä vuositason noin 300 kadunrakentamishanketta. Lähes jokainen hanke on YKT-hanke, jolloin mukana on yksi tai useampi muu YKT-osapuoli. YKT-sopimuksen mukaisesti hankkeiden kustannukset jaetaan osapuolten kesken tosiasiallisten kustannusten jakautumisen perusteella. Yhteistoimintasopimuksen perusteella on mahdollista ennakoida siirroista aiheutuvia kustannuksia sekä vastuita ja näin osaltaan sujuvoittaa katuhankkeiden läpimenoa.

Siirtokustannuksilla voi hankkeesta riippuen olla hyvinkin suuri vaikutus hankkeen kustannusarvioon, ja kustannusten ennakointi mahdollistaa myös niiden huomioimisen jo hankkeiden budjetoituvaiheessa.

#### Asian jatko

Mikäli kaupunkiympäristölautakunta tekee ehdotuksen mukaisen esityksen kaupunginhallitukselle ja kaupunginhallitus hyväksyy esityksessä päätettävät asiat, tulee kaupunkiympäristön toimialajohtaja allekirjoittamaan yhteistoimintasopimukset Helen Oy:n ja Helen Sähköverkko Oy:n kanssa. Yhteistoimintasopimukset tulevat voimaan allekirjoittamisen myötä.

#### Toimivalta

Helsingin kaupungin hallintosäännön 8 luvun 1 § 3 momentin mukaan kaupunginhallituksen tehtävänä on päättää asioista, joita ei ole säädetty tai määrätty muulle kaupungin toimielimelle, viranhaltijalle tai luottamushenkilölle. Yhteistoimintasopimuksessa sovittavaa johtosiirtojen kustannusjaon periaatteista päättämistä koskevaa toimivaltaa ei ole säädetty tai määrätty muulle kaupungin toimielimelle, viranhaltijalle tai luottamushenkilölle.

#### Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja  
Mikko Aho

#### Lisätiedot

Eva-Lisa Karlsson, projektinjohtaja, puhelin: 310 64387  
eva-lisa.karlsson(a)hel.fi

#### Liitteet

- 1 Yhteistoimintasopimus Helen Oy
- 2 Sopimuksen liite 1 Helen Oy



3	Sopimuksen liite 2 Helen Oy
4	Sopimuksen liite 3 Helen Oy
5	Yhteistoimintasopimus Helen Sähköverkko Oy
6	Sopimuksen liite 1 Helen Sähköverkko Oy
7	Sopimuksen liite 2 Helen Sähköverkko Oy
8	Sopimuksen liite 3 Helen Sähköverkko Oy
9	Taustamuistio
10	Kh päätös 5.5.1997 § 805

## Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

## Otteet

Ote	Otteen liitteet
Helen Oy	Esitysteksti Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano Liite 1 Liite 2 Liite 3 Liite 4 Liite 9 Liite 10
Helen Sähköverkko Oy	Esitysteksti Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano Liite 5 Liite 6 Liite 7 Liite 8 Liite 9 Liite 10

## Tiedoksi

HKL/Lehmuskoski Ville  
Kaupunginkanslia/Saxholm Tuula  
Palvelut ja luvat/Mäkinen Antti  
Maankäyttö ja kaupunkirakenne/Manninen Rikhard  
Rakennukset ja yleiset alueet/Nurmi Erkki